

Анотація

Створено три системи показників для здійснення аналізу модернізації основного капіталу промисловості регіону: 1. Вплив економіки регіону, держави на модернізацію основного капіталу промисловості; 2. Вплив розвитку промислових підприємств на модернізацію основного капіталу промисловості; 3. Вплив модернізації промисловості на економіку регіону.

Запропоновані системи показників можна використовувати для аналізу модернізації основного капіталу промисловості регіону за його складовими, фізичним, людським, природним капіталами, аналізу залежності їх модернізації від економічних, організаційних процесів у регіоні, а також, як інструмент для управління процесами модернізації промисловості регіону.

Ключові слова: основний капітал промисловості, фізичний капітал, людський капітал, природний капітал, основні засоби, модернізація.

Аннотация

Созданы три системы показателей для осуществления анализа модернизации основного капитала промышленности региона: 1. Влияние экономики региона, страны на модернизацию основного капитала промышленности; 2. Влияние развития промышленных предприятий на модернизацию основного капитала промышленности; 3. Влияние модернизации промышленности на экономику региона.

Предложенные системы показателей можно использовать для анализа модернизации основного капитала промышленности региона на основании его составляющих, физического, человеческого, природного капитала, анализа зависимости их модернизации от экономических, организационных процессов в регионе, а также как инструмент для управления процессами модернизации промышленности региона.

Ключевые слова: основной капитал промышленности, физический капитал, человеческий капитал, естественный капитал, основные средства, модернизация.

Annotation

Three systems of indexes are created for realization of analysis of modernization of the fixed assets of industry of region : 1. Influence of economy of region, countries on modernization of the fixed assets of industry; 2. Influence of development of industrial enterprises on modernization of the fixed assets of industry; 3. Influence of modernization of industry on the economy of region.

The offered systems of indexes can be used for the analysis of modernization of the fixed assets of industry of region on the basis of his constituents, physical, human, natural capital, dependences of their modernization on economic, organizational processes in a region, and also as an instrument for a management by the processes of modernization of industry of region.

Key words: fixed assets of industry, physical capital, human capital, natural capital, fixed assets, modernisation.

УДК 339.56.055(477.64)«2011/2012»

Шишкін В.О.,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту організацій та логістики
Ломовцева М.О.,
Запорізький національний університет

ДИНАМІКА ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ У 2011-2012 рр.

Постановка проблеми. З переходом до ринкової економіки підвищується роль зовнішньоекономічної діяльності як важливого фактору зростання економіки. Для досягнення оптимальної структури системи міжнародної торгівлі України необхідно дослідити роль окремих її частин – областей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній літературі питання зовнішньоекономічної діяльності, динаміки експортно-імпортних операцій, аналізу структури експорту та імпорту досліджувалося такими авторами, як: А. Мазаракі, Т. Мельник, А. Гальчинський, Н. Голованенко, С. Лепеха, І. Бураковський, Г. Пухтаєвич та ін. Попри всебічне вивчення зовнішньоекономічної діяльності України, існує потреба у додатковому дослідженні динаміки, географічної та товарної структури експортно-імпортних операцій окремих областей України.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження динаміки експортно-імпортних операцій Запорізької області, визначення її географічної та товарної структури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підприємства та організації Запорізької області за січень–вересень 2012р. експортували товарів та послуг на суму 3198,4 млн.дол. США, імпортували – на 1568,1 млн.дол. Порівняно з січнем–вереснем 2011р. обсяг експорту зменшився на 0,9%, імпорту – на 7,7%.

Таким чином, позитивне сальдо зовнішньоторговельного балансу області склало 1630,3 млн.дол. Коефіцієнт покриття імпорту експортом дорівнював 2,04 проти 1,90 – за січень–вересень 2011р. Варто зазначити, що сальдо зовнішньоторговельного балансу України є від’ємним [1].

Як і в попередні роки, основу зовнішньої торгівлі області становили товари. На них припадало 93,8% та 96,2% експорту та імпорту відповідно (рис.1).

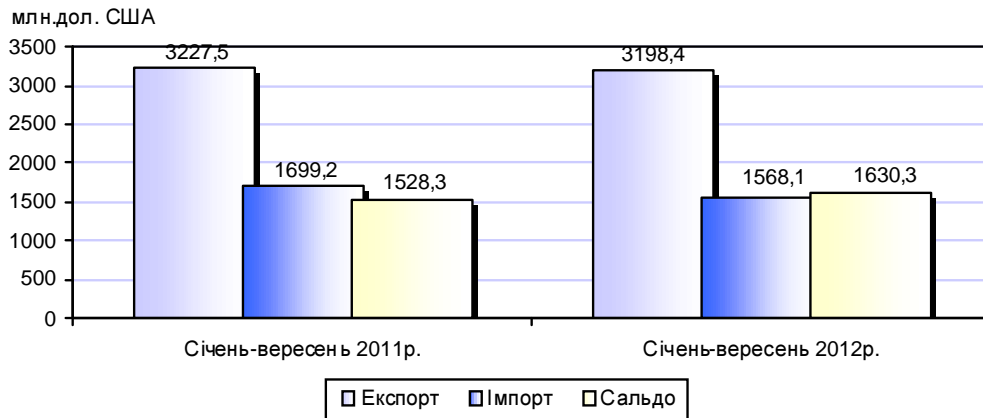
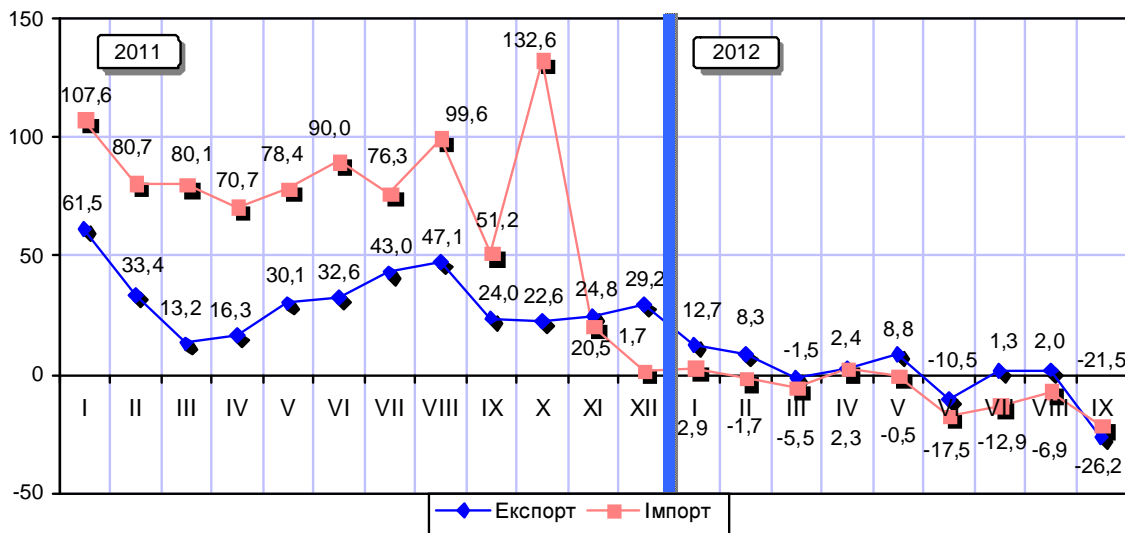

Рис. 1. Зовнішня торгівля товарами та послугами у 2011-2012 рр.

Джерело : [2].

Темпи росту (падіння) експорту та імпорту товарів знизились порівняно з попереднім роком. При цьому поступово ці показники перейшли у від’ємну частину (рис.2).

(у % до відповідного місяця попереднього року)

Рис. 2. Темпи приросту (падіння) обсягів експорту-імпорту товарів за місяцями

Джерело : [2].

Запорізька область зайняла (без урахування за регіонами поставок нафти сирові) по експорту п'яте місце, по імпорту – восьме (5,9% і 2,4% обсягів України відповідно). З експорту Запорізьку область випереджають лише Донецька, Київська, Дніпропетровська і Луганська області [3].

Протягом січня–вересня 2012р. зовнішньоторговельні взаємовідносини підтримувались з партнерами 137 країн світу.

Найвагоміша частка запорізької продукції (48,8%) була поставлена до країн СНД, що менше, ніж за січень–вересень 2011р. на 0,5%. До країн Європи та Азії відправлено відповідно 21,2% та 20,6% загального експорту області. Експорт до Європи зменшився на 15,5%, до Азії – на 2,6%.

Більшість експортних поставок здійснювались до Російської Федерації – 41,4% загального обсягу експорту, Туреччини – 8,9%, Польщі – 3,8%, Казахстану – 3,0%, Німеччини – 2,7%, Чехії – 2,5%, Індії – 2,2%, Болгарії – 2,1%, Білорусі – 2,1%, Єгипту – 2,0%. Порівняно з січнем–вереснем 2011р. зріс експорт товарів до Єгипту, Чехії, Російської Федерації.

Значна частка експорту до країн СНД досягається за рахунок поставок до Російської Федерації, що здавна є стратегічним партнером України [4].

До країн Європейського Союзу було спрямовано товарів на суму 569,6 млн.дол. (19,0% загального обсягу експорту). З 27 країн – членів ЄС найбільші обсяги експорту запорізьких товарів припадали на Польщу (20,3%), Німеччину (14,1%), Чехію (12,9%), Болгарію (11,0%), Словаччину (8,2%), Італію (6,5%), Австрію (4,3%), Грецію (4,1%), Румунію (4,0%).

У загальному обсязі імпорту переважали надходження з країн СНД (44,2%), Європи (26,9%) та Азії (19,6%). Ввіз товарів з країн СНД в порівнянні з січнем–вереснем 2011р. збільшився на 3,7%, з Європи зменшився – на 19,2%, з країн Азії – на 14,4%.

З країн-імпортерів найбільша питома вага поставок припадала на Російську Федерацію – 41,3%, Китай – 8,2%, Німеччину – 6,5%, Корейську Республіку – 5,4%, США – 4,4%, Австралію – 2,3%, Туреччину – 2,2%, Польщу – 2,2%, Словаччину – 2,2%, Норвегію – 2,1%, Італію – 2,1%. Порівняно з січнем–вереснем 2011р. зріс імпорт з Австралії, США, Італії, Російської Федерації.

Позитивне сальдо в зовнішній торгівлі товарами склалося з 91 країною світу, в т.ч. найбільше – з Російською Федерацією, Туреччиною, Польщею, Казахстаном, Чехією та Індією (617,6 млн.дол., 235,2 млн.дол., 82,1 млн.дол., 73,9 млн.дол., 61,3 млн.дол. та 59,7 млн.дол. відповідно); від'ємне – з 46 країнами, в т.ч. найбільше – з Китаєм, Корейською Республікою, Австралією, Норвегією та США (87,8 млн.дол., 68,1 млн.дол., 34,5 млн.дол., 31,5 млн.дол. та 22,4 млн.дол. відповідно).

У структурі експорту основу склали чорні метали (44,0% загального обсягу експорту товарів), механічне обладнання (16,4%), електричне обладнання (10,8%), засоби наземного транспорту (4,8%), руди, шлак і зола (4,7%), жири та олії тваринного або рослинного походження (4,6%), інші недорогоцінні метали (2,0%).

Як бачимо, основну частку валютних надходжень до області продовжували забезпечувати підприємства металургії та машинобудування, які складають основу промислового комплексу Запорізького регіону.

Варто зазначити, що тенденції щодо структури експорту Запорізької області збігаються з загальнодержавними, адже у структурі експорту України домінуючою товарною групою є недорогоцінні метали та вироби з них [5, с. 48].

На область припадало 9,8% вартості чорних та кольорових металів, що експортувалися з України, та 9,9% – машинобудівної продукції. Найбільші частки запорізького металу (товарні групи 72–81) були спрямовані до країн Європи, Азії та СНД (29,1%, 28,7% та 28,2% відповідно). Слід відмітити, що загальне зменшення експорту металу з області (на 14,1%) відбулося через зменшення його поставок на ринки Європи – на 25,6%, СНД – на 15,2% та Азії – на 13,9%.

Більша частка (87,3%) машинобудівної продукції була відправлена до країн СНД. Для країн Азії припадало 7,7%, а європейських країн – тільки 2,7% експорту продукції запорізьких машинобудівників. Зменшився лише експорт машинобудівної продукції до країн Азії на 18,7% у порівнянні з минулим роком. У складі інших товарів найбільш вагомими були поставки олії соняшникової, пшениці та інших культур. Зростання експорту на дану продукцію пов'язане із високими врожайми сільськогосподарських культур, стабільно високим зовнішнім попитом на вітчизняну продукцію, її більш високою ціною конкурентоспроможністю, зростанням цін на світовому ринку [6, с. 12].

Експортні поставки до країн СНД складались, переважно, з механічного обладнання, чорних металів, електричного обладнання, засобів наземного транспорту, алкогольних і безалкогольних напоїв та оцту.

До країн Європейського Союзу, в основному, експортувались чорні метали, руди, шлак і зола, інші недорогоцінні метали, механічне обладнання, продукти неорганічної хімії.

Основу імпортних надходжень складали палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки (16,6% загального обсягу імпорту товарів), механічне обладнання (15,4%), чорні метали (11,3%), електричне обладнання (6,1%), засоби наземного транспорту (6,0%), нікель і вироби з нього (5,7%), руди, шлак і зола (3,8%), риба і ракоподібні (3,6%), прилади та апарати (3,0%), алюміній і вироби з нього (2,7%), мідь і вироби з неї (2,6%), інші недорогоцінні метали (2,2%). Порівняно з січнем–вереснем 2011р. зріс імпорт риби і ракоподібних у 1,5 рази, інших недорогоцінних металів – на 28,6%, руд, шлаку і золи – на 21,3%, алюмінію і виробів з нього – на 19,1%, але зменшився імпорт нікелю і виробів з нього на 21,4%, солі, сірки, земель та каміння – на 19,4%, міді і виробів з неї – на 16,5%, чорних металів – на 15,2%, механічного обладнання – на 11,4%, пластмас, полімерних матеріалів – на 7,4%, приладів та апаратів – на 4,1%, електричного обладнання – на 3,6%, палива мінерального, нафти і продуктів її перегонки – на 2,6%, засобів наземного транспорту – на 2,1%.

З країн СНД ввозились в основному палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки, чорні метали, механічне обладнання, нікель і вироби з нього, алюміній і вироби з нього, електричне обладнання, мідь і

вироби з неї, інші недорогочінні метали, прилади та апарати. Експортно-імпортні операції з закордонними партнерами здійснювали, в основному, підприємства та організації, які розташовані в м. Запоріжжі. Для інших міст та районів області припадало 14,2% експорту та 10,5% імпорту товарів.

Проведений аналіз причини коливань показників зовнішньої торгівлі області, дозволив зробити висновок, що на умови функціонування на світових ринках поряд із ціновими факторами, впливає низка нецінових факторів, перш за все, – інструментів саме зовнішньоекономічної політики України [7, с. 48].

Моніторинг стану зовнішньої торгівлі показав, що головними напрямками підвищення здійснення експортно-імпортної діяльності підприємств області мають бути:

- створення потужного експортного сектору;
- залучення іноземних інвестицій;
- лібералізація і поліпшення товарної структури імпорту;
- гнучка податкова, цінова, депозитна, кредитна, фінансова і валютна політика, що стимулює диверсифікацію експортно-імпортних операцій;
- сприяння заходів щодо інтеграції економіки в європейські і світові господарські об'єднання та організації [8, с. 61].

Висновки з проведеного дослідження. У результаті проведення ретельного аналізу ми дійшли до висновку, що протягом січня–вересня 2012 р. в зовнішній торгівлі Запорізької області спостерігалось зменшення майже по всіх показниках. Незважаючи на загальне зменшення у зовнішній торгівлі склалось позитивне сальдо, яке було вище рівня відповідного періоду попереднього року на 6,7%. Коефіцієнт покриття імпорту експортом товарів та послуг у звітному періоді був більший, ніж за січень–вересень 2011 р. (відповідно 2,04 проти 1,90).

Бібліографічний список

1. Платіжний баланс України 2012-2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=76453>
2. Зовнішня торгівля товарами та послугами Запорізької області за січень – вересень 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zp.ukrstat.gov.ua/>
3. Статистична інформація Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Зовнішня торгівля товарами між Україною і Російською Федерацією [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/tovaroobig_za_kab_stat/rus/7195.html
5. Косяк А. О. Аналіз зовнішньоторговельної діяльності України / А. О. Косяк // Магістеріум. – 2011. – № 44. – С. 46-49.
6. Мазаракі А. Сучасні тенденції та чинники розвитку зовнішньої торгівлі України / А. Мазаракі, Т. Мельник // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2011. – № 2. – С. 5-14.
7. Власова-Захарченко М. С. Стратегічний аналіз умов експортно-імпортної діяльності України на світових ринках / М. С. Власова-Захарченко // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2012. – №1 (5). – Т. 2. – С. 45-52 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/bmnef/2012_1_2/7.pdf
8. Голованенко Н. В. Особливості експортно-імпортних операцій підприємств України / Н. В. Голованенко // Студентський науковий журнал. – 2008. – № 6. – С. 60-62.

Анотація

У статті проаналізовано динаміку експортно-імпортних операцій Запорізької області у кількісних показниках та у відсотковому відношенні. Проведена оцінка географічної та товарної структури експорту та імпорту регіону, вказано основні напрямки підвищення показників зовнішньоекономічної діяльності області. Проведений аналіз тенденцій змін в структурі експорту та імпорту Запорізької області показав, що вони збігаються з загальнодержавними. Визначено місце Запорізької області по експорту та по імпорту в обсягах зовнішньої торгівлі України. Зазначено причини коливань показників зовнішньої торгівлі області.

Ключові слова: експортно-імпортні операції, зовнішньоекономічна діяльність, сальдо зовнішньоторговельного балансу, структура імпорту, структура експорту.

Аннотация

В статье проанализирована динамика экспортно-импортных операций Запорожской области в количественных показателях и в процентном отношении. Проведена оценка географической и товарной структуры экспорта и импорта региона, указаны основные направления повышения показателей внешнеэкономической деятельности области. Проведенный анализ тенденций

изменений в структуре экспорта и импорта Запорожской области показал, что они совпадают с общегосударственными. Определенно место Запорожской области по экспорту и по импорту в объемах внешней торговли Украины. Отмечены причины колебаний показателей внешней торговли области.

Ключевые слова: экспортно-импортные операции, внешнеэкономическая деятельность, сальдо внешнеторгового баланса, структура импорта, структура экспорта.

Annotation

In the article the dynamics of export-import operations of the Zaporozhia area is analyzed in quantitative indexes and in a percentage ratio. The estimation of geographical and commodity structure of exports and imports in the region conducted, basic directions of increase of external economic performance of area indicators are indicated. The analysis of tendencies of changes is conducted in the structure of export and import of the Zaporozhia area, showed that they coincide with national. Certainly place of the Zaporozhia area on an export and on an import in the volumes of foreign trade of Ukraine. Causes fluctuations indicators of foreign trade of area are marked

Key words: export-import transactions, foreign trade, foreign trade balance, import structure, export structure.

УДК 338.48

Киш Г.В.,
ст. викл. кафедри туристичної інфраструктури та сервісу,
здобувач кафедри економіки підприємства,
Ужгородський національний університет

АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ ЗАКАРПАТТЯ В СТРУКТУРІ ТУРИСТИЧНОГО РИНКУ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ

Постановка проблеми. Оцінити нинішній стан розвитку вітчизняного туристичного ринку доволі складно. З одного боку, збільшується його ємність: за даними статистики, кількість туристичних компаній і туристів постійно зростає. З іншого боку, майже немає якісних зрушень, які свідчать про освоєння нових технологій роботи й реалізації системних заходів для підвищення якості обслуговування. Плюс до усього – практично цілковита неухвага держави до проблем туризму. Навіть попри те, що 2008 рік, відповідно до Указу Президента, було оголошено Роком туризму й курортів України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку туризму як соціально-економічного явища розглядалося багатьма науковцями. Серед вітчизняних науковців слід відзначити праці Агафонової Л. В. [1], Дядечко Л. П. [2], Ткаченко Т. І. [3], серед зарубіжних – Маккензі Дж. [4], Дваєра Л. [5], Теобальда У. [6]. Однак, у зв'язку з нестабільним станом економіки як в Україні, так і у світі загалом, питання вивчення стану туристичної діяльності потребують постійних досліджень.

Постановка завдання. Мета статті полягає у дослідженні та аналізі економічного стану туристичної сфери Закарпаття в структурі туристичного ринку західного регіону України.

Виклад основного матеріалу дослідження. За даними Всесвітньої туристичної організації (ЮНВТО), прямий внесок туризму у світовий ВВП у 2012 році склав \$ 2,056.6 млрд. (2,9% загального річного ВВП), і, за прогнозами, у 2013 році він збільшиться на 3,1%. Сумарний внесок туризму у світовий ВВП у 2012 році сягнув \$ 6,630.4 млрд. (9,3 % ВВП), і, за прогнозами, теж збільшиться на 3,2 % у 2013 році [7]. Щодо України, то туристична галузь, хоч і не має такого рівня розвитку, як у інших країнах, проте її функціонування справляє певний вплив на економіку і є досить перспективним. Експерти СОТ оцінюють прямий внесок туризму у ВВП України у 2012 році на рівні 29 млрд. грн. (2,2 % загального обсягу ВВП), який, за прогнозами, у 2013 р. збільшиться на 8,4 %, і становитиме 31,5 млрд. грн., а сумарний внесок сфери туризму у ВВП 2012 року становив 107 млрд. грн. (8 % ВВП), і, прогнозується, що у 2013 р. він зросте на 8,1 %, і становитиме 115,6 млрд. грн. (8,4 % ВВП). У 2012 році в Україні показник зайнятості в туризмі становив 386000 робочих місць (1,9% від загальної зайнятості), за прогнозами цей показник зросте в 2013 році на 5,8%, і становитиме 408 000 осіб (2,0% від загальної кількості працівників) [7].

Перейдемо до більш детального розгляду туристичних потоків в Західному регіоні країни. Якщо розглядати кількість туристів, обслуговуваних суб'єктами туристичної діяльності по Західному регіону, то можна побачити, що за загальною кількістю лідером виступає Львівська область, яка випереджає інші області більше ніж вдвічі. В першу чергу це відбувається за рахунок великої кількості туристів, що виїжджають за кордон (табл. 1).